

ДИНАМІКА СПОРТИВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В СТРИБКАХ У ВИСОТУ НА ЧЕМПІОНАТАХ СВІТУ З ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ

Кіщак М. Ю.

*викладач кафедри легкої атлетики,
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського
м. Львів, Україна*

Дух Т. І.

*кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри легкої атлетики,
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського
м. Львів, Україна*

Легка атлетика – один з найдавніших видів спорту. За багато століть до нашої ери деякі народи Азії і Африки влаштовували легкоатлетичні змагання. Але справжній розквіт цього виду спорту настав в Стародавній Греції. Широкий розвиток сучасної легкої атлетики пов'язаний з відродженням Олімпійських ігор (1896), в яких віддаючи данину давньогрецьким олімпіадам, їй відвели найбільше місце. Олімпійські ігри і сьогодні залишаються потужним стимулом для розвитку спорту в усьому світі [1].

17 липня 1912 в Стокгольмі була створена Міжнародна аматорська легкоатлетична федерація або IAAF (англ. International Amateur Athletics Federation) як керівний легкоатлетичний орган в цілому світі. На момент створення федерації до неї входили 17 країн, а зараз вона вже налічує понад 200 країн-членів. IAAF займається розвитком легкої атлетики в світі. 8 червня 2019 Рада IAAF ухвалила рішення про перейменування та ребрендинг організації. Новою назвою стала «Світова легка атлетика» (англ. World Athletics), яка почала застосовуватись після її затвердження Конгресом IAAF у вересні 2019 [2].

Так, перший чемпіонат світу з легкої атлетики був проведений в 1983 році в Гельсінкі. Чемпіонат світу з легкої атлетики – регулярні змагання на відкритому повітрі, що проводяться Світовою легкою атлетикою з періодичністю два роки. Серед усіх легкоатлетичних змагань, чемпіонати світу вважаються наступними за значущістю, після літніх Олімпійських ігор. З 1983 року і до сьогодні проведено

19 чемпіонатів світу. Перелік чоловічих дисциплін (24) залишаються незмінними з першого чемпіонату. Водночас, жіноча програма регулярно розширювалась, з 17 дисциплін у 1983 році до 23 на сьогодні. Зокрема, на різних чемпіонатах дебютували такі види жіночих легкоатлетичних видів:

1987 – включення спортивної ходьби на 10 км та бігу на 10000 м

1993 – включення потрійного стрибка

1995 – заміна бігу на 3000 м бігом на 5000 м

1999 – включення стрибків з жердиною та метання молоту, а також подвоєння довжини дистанції спортивної ходьби з 10 до 20 км

2005 – включення бігу на 3000 м з перешкодами

2017 – включення спортивної ходьби на 50 км

2022 – зміна дистанції в спортивній ходьбі з 50 км до 35 км

Аналіз змагальних результатів спортсменів дозволяє виявити основні тенденції розвитку конкретного виду спорту у різні періоди часу. Важливим фактором в розвитку легкої атлетики є рівень результатів на важливих світових стартах. Тому виникає необхідність досліджувати динаміку результатів у технічних видах, на найбільш важливих стартах, щоб побачити рівень розвитку цих дисциплін і за допомогою зібраного матеріалу планувати перспективи на майбутнє у підготовці збірної команди України.

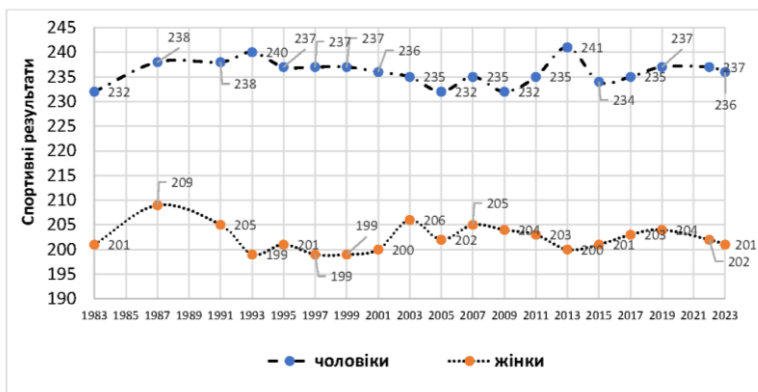
Мета: проаналізувати динаміку результатів у стрибкових дисциплінах на чемпіонатах світу з 1983 по 2023 рр.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичної літератури та інформації мережі Internet, даних інформаційної бази легкої атлетики (All-Athletics), друкованих та електронних джерел Асоціації статистиків з легкої атлетики (Association of Track & Field Statisticians – ATFS), офіційного сайту World Athletics, Федерації легкої атлетики України (<http://www.uaf.org.ua/>), методи математичної статистики.

Нами проведено аналіз статистичних матеріалів змагальної діяльності легкоатлетів з офіційних джерел. Вивчалась динаміка спортивних результатів чемпіонатів світу з 1983 по 2023 рр. До уваги брались результати переможців серед чоловіків та жінок у стрибках у висоту. Аналізуючи результати виступів легкоатлетів-стрибунів на чемпіонатах світу з рисунку видно деякий «стрибок» результатів у 2013 році, оскільки переможець стрибнув 241 см. Протягом 40 років змагальні результати на чемпіонатах світу у чоловіків характеризувались відносною стабільністю, не значне зниження припадало у 2007, 2011 роках [3].

Аналізуючи результати виступів легкоатлеток-стрибунок у висоту на чемпіонатах світу, то можемо побачити значний приріст у 1987 році на чемпіонат світу у Римі, де Стефка Костадінова (Болгарія) встановила

світовий рекорд, подолавши висоту 209 см, який досі є нездоланим. Деяке зниження виявлено у 1991 році в Токіо, де переможницею стала Гайке Генкель (Німеччина), яка подолала висоту 205 см. І в наступні 10 років (протягом 1993 до 2003) результати коливались в межах 199–201 см. У 2003 році на чемпіонаті світу в Парижі знову виявлено деяке зростання результатів, чемпіонкою стала Гестрі Клуते (ПАР), стрибнувши 206 см.

Рис. 1. Динаміка спортивних результатів на чемпіонатах світу з 1983–2023 рр.

Традиції української легкої атлетики багаті, а українські легкоатлети мають невичерпний потенціал, чималих здобутків було досягнуто українськими стрибунками та стрибунками у висоту на світовій арені. Серед переможців і призерів чемпіонатів світу за роки незалежної України були: **Інга Бабакова** у Гетеборзі (1995) зайняла 3 місце з результатом 199 см; в Афінах (1997) – 2 місце з результатом 196 см; у Севільї (1999) – 1 місце з результатом 199 см, в Едмонтоні (2001) – 2 місце з результатом 200 см. **Юрій Кримаренко** у 2005 році в Гельсінкі здобув перемогу з результатом 232 см. **Богдан Бондаренко** переміг у Москві (2013) з результатом 241 см; у Пекіні (2015) завоював срібну нагороду з результатом 233 см. **Юлія Левченко** принесла збірній команді України срібну нагороду в Лондоні (2017) з результатом 201 см. **Ярослава Магучіх** посіла 2 місце в Досі (2019) з результатом 204 см; в Юджині (2022) знову виборолала «срібло» з результатом 202 см, золоту нагороду здобула в Будапешті (2023) з результатом 201 см. **Андрій Проценко** здобув бронзову нагороду в Юджині (2022) з результатом 233 см.

Висновки. Отже, в загальних рисах, можна сказати, що результати легкоатлетів-стрибунів та стрибунів на чемпіонатах світу в загальному

покращувалися з роками. У чоловіків-стрибунів у висоту виявлено більш стабільнішу динаміку спортивних результатів на чемпіонатах світу. Натомість у жінок-стрибунк у висоту дещо хвилеподібна динаміка спортивних результатів у переможниць чемпіонатів світу.

Література

1. Легка атлетика : навч. посіб. / Свищ Я. С., Дунець-Лесько А. В., Дух Т. І., Павлось О. О., Конестяпін В. Г., Чоренька Г. В., Прокопенко В. І., Західний В. Р., Когут Ю. В., Строкун М. Я. Львів : ЛДУФК імені Івана Боберського, 2022. 304 с.

2. Сovenко С. П. Стрибок у висоту. Історія. Техніка. Навчання. Тренування. Правила змагань / С. П. Сovenко, В. І. Бобровник, В. Г. Конестяпін // Легка атлетика: теорія і методика тренерської діяльності : підручник : у 2 кн. / Андрущенко Ю. М., Артюшенко О. Ф., Бех О. В., ... Жданова О. М., Конестяпін В. Г., Свищ Я. С., Чеховська Л. Я. [та ін.] ; за заг. ред. Бобровника В. І., Сovenко С. П., Колота А. В. Київ : Олімп. л-ра, 2023. Кн. 2. С. 89–139.

3. Biomechanical report for the high jump men's. IAAF World championships London 2017. / Stéphane Merlino IAAF Project Leader. 2018. 35 p.